

Rusya'nın Batı-2017 Askeri Tatbikatı ve Batının Endişesi

Dr. Elnur İSMAYIL

Uluslararası camia Kuzey Kore'nin nükleer denemelerine odaklanırken, Rusya da son dönemlerde hem kendi sınırlarında gerçekleştirdiği hem de Belarus'la ortaklaşa gerçekleştireceği askeri tatbikatıyla Batılı ülkelerin endişesine neden olmaktadır. Özellikle Rusya'nın Avrupa sınırlarında bulunan komşuları, güvenliklerine oluşan Rusya tehlikesi konusunu devamlı gündemde tutmaktadırlar. Böylelikle, Rusya'nın gerçekleştirdiği her türlü askeri eylem güvenliğe tehlike olarak değerlendirilmektedir.

Rusya'nın son yıllardaki tatbikatları, Sovyetler Birliği dönemindeki Varşova Paktı üyesi ittifak devletleriyle gerçekleştirdiği tatbikatları aratmamaktadır. Tarihsel olarak bakıldığında Soğuk Savaş sonrasında uzun bir dönem devam ettirilemeyen bu tatbikat Zapad-2009'la yeniden hayat kazanmıştır. Rus-Gürcü savaşı ve Kırım işgali sonrasında ise, Rusya'nın gövde gösterileri yeni bir savaş hazırlığı olarak değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde, analizde 14-20 Eylül tarihleri arasında Rusya'nın Belarus'la ortaklaşa gerçekleştireceği Zapad(Batı)-2017 tatbikatı anlatılarak, Batı dünyasının güvenlik endişelerinin boyutuna değinilecektir. Ayrıca, NATO'nun ve ABD'nin Rusya'ya sınır bölgelerinde gerçekleştirdiği askeri tatbikatların da Kremlin tarafından kendisine bir tehdit olarak görülme nedenlerine değinilmektedir.

Zapad (Batı)-2017 Askeri Tatbikatı

Soğuk Savaş sonrasında ilk defa 2009 yılında Zapad askeri tatbikatları yeniden başlamıştır. Rusya ve Belarus ittifak devletinin her iki senede bir gerçekleştirdiği askeri tatbikatlar bu yıl 14-20 Eylül 2017 tarihlerinde ağırlıklı olarak Belarus topraklarında gerçekleştirilecektir. Rusya'da ise Leningrad, Kaliningrad ve Pskov eyaletlerinde tatbikatlar yapılacaktır. Gerçekleştirilecek olan bu tatbikat Rusya-Belarus ittifak devletinin güvenlik sorunlarını dikkate alarak, ittifaka karşı üçüncü bir devlet tarafından olası askeri müdahalenin önlenmesine hazırlık amaçlıdır. Aynı zamanda her iki ülkenin silahlı kuvvetlerinin ortak operasyonları yürütebilmek kabiliyetinin de hazırlığını kontrol etmek amaçlıdır. Rusya ve Belarus savunma bakanlıkları tarafından verilen istatistik verilerde tatbikata 12,7 bin civarında askerin katılması beklenmektedir ki, bunlardan 7.200 Belarus ve 5500'ü Rusya'ya aittir. Belarus'taki tatbikatlara katılacak Rusya'ya ait askeri sayısı ise 3 bindir. Yaklaşık 70 adet helikopter

ve uçak; 250 adet tank olmak üzere 680 adet envanter ve 10 adet gemi de tatbikata katılacaktır.

Fakat Rusya'nın belirtildiği gibi 3 bin askerle değil; daha kapsamlı olarak tatbikatlara katılacağı söylentileri var ki, tatbikatlardan sonra da bu askerlerin Belarus topraklarında kalacağı iddia edilmektedir. Bu söylentilere neden olan en önemli gelişmelerden biri olarak, Rusya Savunma Bakanlığının tatbikatlara hazırlık öncesinde kullanılacak askeri envanter ve askerler için 4162 adet tren sipariş ettiği gösterilmektedir. Rusya'nın, tatbikatlarda kullanacağı askeri envanteri Belarus'ta bırakacağına ve kendi kontrolünde askeri üsler oluşturabileceğine ilişkin de endişeler mevcut.

Bu endişelerin ciddi karşılanacağı gibi bazen abartı olduğunu da düşünmek gerekiyor. Özellikle, bahsi geçen tatbikat dışında da Moskova-Minsk ortak askeri tatbikatları yapılmaktadır. 2017 yılı başından itibaren bu kapsamda Rus ve Belarus askerlerinin katıldığı ve askeri araçların bulunduğu 5 farklı ortak askeri tatbikat gerçekleştirilmiştir.

Tatbikat Senaryosu Ne Kadar Gerçekçi ?

Tatbikatlarda uygulanacak senaryoda olaylar Belarus topraklarında gerçekleşiyor. Belarus'un batı bölgeleri hayali bir devlet *Veyşnoriya* tarafından işgal ediliyor. İşgal edilen topraklar Belarus'un Minsk ve Vitebsk eyaletlerinin kuzey-batısını ve Grodnen eyaletinin büyük bir kısmını kapsamaktadır. *Veyşnoriya* devletinin sınırı 1920-39 yıllarında Sovyetler Birliği ve Polonya arasındaki sınırla benzerlik göstermektedir. Ayrıca *Veyşnoriya* devletinin yanı sıra Polonya, Letonya ve Litvanya sınırlarında bulunan *Vesbariya* ve *Lubeniya* devletleri de Rusya-Belarus

ittifakına karşı *Veyşnoriya* devleti ile müttefiklerdir.

Burada dikkat çeken en önemli iki husus var. Birincisi, ittifak devletlerinden birine direk saldırı; diğerinde ise hibrid savaş olasılığı. Bu da, Rusya'nın Belarus'ta olası bir Batı yanlısı darbeyi önlemek amaçlı hazırlık olarak değerlendirilebilir.

Zapad-2017 Sovyetler Birliği Dönemi Tatbikatlarını Hatırlatıyor

Sovyetler Birliği döneminde Varşova Paktı üyeleriyle ortak gerçekleştirilmiş Zapad-1981 askeri tatbikatı en kapsamlı tatbikat olarak bilinmektedir. 100-150 bin civarında askerin katılmış olduğu tatbikatlar 8 gün devam etmiş; SS-20 orta menzilli balistik füze denemesi gerçekleştirilmişti. Sovyetler Birliği tatbikatlarda NATO'nun Varşova Paktı'na hayali saldırısına karşılık olarak nükleer silahlarını da kullandığı ve 250 bin NATO askerinin "ölümüyle" sonuçlanan Batı Almanya'ya önleyici saldırı tatbikatı yapmıştı.

1981 yılından sonra da Kremlin bu tatbikatlarını gerçekleştirmiş; Soğuk Savaş'ın bitmesiyle ise Rusya'nın karşılaştığı mevcut politik-ekonomik sorunlardan dolayı çok kapsamlı olamamıştır. 2013 yılında ise yeni bir *Zapad* tatbikatı 1981 yılından sonra gerçekleştirilen en büyük tatbikat olmuştur. Gerçekte 90 bin civarında Rus ve Belarus askerinin katıldığı tatbikatlar Belarus ve Rusya topraklarında Baltık bölgesi sınırlarına yakın bir coğrafyada gerçekleştirilmişti. Tatbikatlarda silahlı "Baltık terörist" bir grubun Belarus topraklarını işgal girişimleri senaryosu oynanmış; Baltık teröristleri ile NATO'nun kastedildiği anlaşılmıştır. Rusya Zapad-2013 tatbikatıyla yeniden oyun kurucu bir aktör olduğu

Batı Askeri Tatbikatı

	12,700 Asker (7,200 Belarus Askeri - 5,500 Rus Askeri)
	680 Zırhlı Araç - 250 Tank
	70 Uçak ve Helikopter

Kaynak: Rusya Savunma Bakanlığı

mesajını vermiş; ve bunun için sahip olduğu güç gösterisinden de kaçınmamıştır.

2014 yılında Ukrayna'da patlak veren politik kriz ve sonrasında Kırım'ın Rusya tarafından ilhak edilmesinin; Ukrayna'nın doğusunda ayrılıkçılara askeri destek sağlanmasının hazırlığının Zapad-2013 askeri tatbikatlarında yapıldığı iddia edilmektedir.

Batı Neden Endişeli?

Tatbikatlar daha çok Belarus'a sınırı bulunan Litvanya ve Ukrayna'da endişeyle karşılanmaktadır. Ukrayna'da son dönemlerde sıklıkla gündeme gelen Rusya'nın Kırım'dan sonra yeni bir işgale hazırlandığı iddiası bu tatbikata ilişkin olarak daha da artmaktadır. Fakat Kiev'in üst düzey politik çevrelerinde tartışılan bu konuyla ilgili olarak, Belarus Devlet Başkanı Lukaşenko Nisan 2017'deki Ukrayna ziyaretinde

Petro Poroşenko'yla görüşmesinde kendi topraklarından başka bir devlete tehdit oluşmayacağı teminatı vermişti. Buna rağmen, Ukrayna Cumhurbaşkanı Poroşenko bahsi geçen tatbikatların Rusya tarafından bir savaş hazırlığı olarak görüldüğünü beyan etmiştir. Aslında tatbikatlar sırasında Rus askerleri Belarus-Ukrayna sınırından 350 km uzaklıkta bulunacaklardır.

Diğer iki Baltık devleti- Estonya ve Letonya da bu tatbikatlardan ülkelerinin güvenliğine rahatsızlık duyduklarını açıkça ifade etmektedirler. Bir taraftan Rusya'nın bu tatbikatları gerçekleştirmek istemesi yaşanan uluslararası güvenlik sorunları bağlamında normal karşılana bilecek bir girişimdir. Diğer taraftan ise Batılı devletlerin endişelenmesi de anlaşılır kabul edilmelidir. Zapad-2013 tatbikatlarından sonraki dönemde Kırım'ın işgali ve sonrasında Orta Doğu'da Rusya'nın gövde gösterisi, Zapad-2017'nin de benzer bir askeri strateji veya savaş hazırlığı girişimi mi olduğu sorusunu ortaya çıkarmaktadır.

NATO Genel Sekreteri Stoltenberg, Rus-Belarus ortak askeri tatbikatının direk tehdit olmadığını; fakat şeffaf olmaması nedeniyle tepki çektiğini beyan etmiştir. Estonya başkentinde düzenlenen AB Savunma Bakanları toplantısında Almanya ve Fransa Savunma Bakanları da Rusya'nın böyle bir askeri tatbikat gerçekleştirmesinin arkasında farklı stratejiler olabileceğini beyan ettiler. Fransa Savunma Bakanı Florence Parly, "bu tatbikata karşılık olarak NATO üye devletleri de yeni askeri tatbikat gerçekleştirmeli; Polonya ve Baltık ülkelerinin toprak bütünlüklerinin NATO'nun koruması altında olduğu mesajını vermelidir" diye beyanda bulunmuştur.¹

¹ "Germany disputes size of Russian wargames", Reuters, Eylül 07, 2017, www.reuters.com/article/us-russia-nato-wargames/germany-disputes-size-of-russian-

Suvalsk Koridoru İşgal Edilir mi?

Bölgede stratejik öneme sahip olan Suvalsk koridoru Polonya ve Litvanya arasındaki sınırı oluşturmakta ve Belarus'la Kaliningrad arasında bulunmaktadır. Bat-2017 tatbikatı zamanı, Belarus'u Rusya'ya ait Kaliningrad'la birleştirecek olan 64 km uzunluğundaki Suvalsk koridorunun tatbikatlar sırasında Rusya'nın kontrolüne geçebileceği iddia edilmektedir. NATO sınırlarında bulunan ama Rusya'ya coğrafi olarak yakınlığı nedeniyle korunması en zayıf olarak değerlendirilen bir bölgedir. Suvalsk koridorunun Rusya'nın kontrolüne geçmesi, üç Baltık devleti- Letonya, Litvanya ve Estonya'nın coğrafi olarak NATO'nun diğer üye ülkeleri ile karadan irtibatında zorlukların ortaya çıkması demektir.

Batılı Ülkelerin Askeri Tatbikatları

Bir taraftan Rusya'nın kendi sınırlarında gerçekleştirdiği tatbikatları eleştiren ABD ve diğer NATO üyesi ülkeler Rusya sınırlarına yakın coğrafyalarda da askeri tatbikatlarını sıklaştırmaya başladılar. Bu da Rusya'nın kendi güvenliğine endişe olarak değerlendirilmekle birlikte bölgede silahlanmayı artırdığı kadar güvenlik sorunlarını da olumsuz etkilemektedir.

Baltık devletlerinin Rusya'nın askeri tatbikatlarını tehlike olarak nitelendirmesi ABD'den bu konuda daha fazla askeri yardım almak için de düşünülebilir. Bu devletlerin yardım talebine karşılık olarak, ABD Zapad-2017 tatbikatları sırasında olası tehlikeleri önlemek amaçlı 7 adet F-15S savaş uçağını ve 600 adet askerini Litvanya'ya göndermiştir.

11-29 Eylül 2017 tarihinde İsveç'te gerçekleş-

wargames-predicts-100000-troops-idUSKCN1BI19G

tirilecek olan *Aurora 17* tatbikatına ABD, Finlandiya, Norveç, Fransa, İsveç, Danimarka, Estonya ve Litvanya'dan 20 bin asker katılacaktır. Bu tatbikatın amacı da NATO üyesi bir ülkeye olası bir saldırının önlenmesi için hazırlıkların yapılmasıdır. Böyle bir saldırı yapacak devletle şüphesiz ki Rusya kastedilmektedir. NATO üyesi olmayan İsveç topraklarında böyle bir tatbikat gerçekleştirilmesine Rusya da tepki göstermektedir. İsveç tarihinde topraklarında kapsamına göre son 20 yılda gerçekleştirilmiş en büyük tatbikat olacaktır. ABD'den katılacak yaklaşık 1500 asker ve subay tatbikatta saldırı yapacak taraf olarak *kırmızılar* adlandırılacaktır.

Kuzey Sahili-2017 NATO askeri-deniz kuvvetlerinin tatbikatı da *Zapad-2017* ile aynı döneme denk gelmektedir. Bunun dışında NATO, Rusya'ya sınır bölgelerde- Gürcistan'da *Agile Spirit-2017* ve Ukrayna'da *Rapid Trident 2017* tatbikatı gerçekleştirmektedir.

Sonuç

Hem Rusya'nın hem de ABD/NATO'nun askeri tatbikatlarının bölgedeki güvensizliği olumsuz etkilediği bir gerçektir. Batılı devletlerin Rusya'nın yeni bir toprak işgal edeceği söylentileri ise sadece uluslararası toplumda Kremlin'in işgalci imajını devamlı gündemde tutabilmek istemelerinden kaynaklanmaktadır. Rusya bu tatbikatiyle aslında ilk olarak kendi sınırındaki ABD/NATO güçlerinin faaliyet alanını kısıtlamak ve Belarus'ta olası bir renkli devrim yaşanmaması için önleyici hamle yapmaktadır. Ayrıca, bu tatbikatlar NATO'nun olası bir askeri saldırısına hazırlık gibi değerlendirilmektedir. Fakat bir gerçek unutulmamalıdır ki, Rusya Kırım işgalinde olduğu gibi Batı'ya gözdağı vermek için

kendi çıkar alanları olarak gördüğü bölgelerde bir işgal senaryosuna hazırdır. Batı dünyasının her Rusya karşıtı bir girişiminde NATO'nun faaliyetini sınırlandırmak için bu adımı atacağı kaçınılmazdır.

BİLGESAM Hakkında

BİLGESAM, Türkiye'nin önde gelen düşünce kuruluşlarından biri olarak 2008 yılında kurulmuştur. Kar amacı gütmeyen bağımsız bir sivil toplum kuruluşu olarak BİLGESAM; Türkiye'deki saygın akademisyenler, emekli generaller ve diplomatların katkıları ile çalışmalarını yürütmektedir. Ulusal ve uluslararası gündemi yakından takip eden BİLGESAM, araştırmalarını Türkiye'nin milli problemleri, dış politika ve güvenlik stratejileri, komşu ülkelerle ilişkiler ve gelişmeler üzerine yoğunlaştırmaktadır. BİLGESAM, Türkiye'de kamuoyuna ve karar alıcılara yerel, bölgesel ve küresel düzeydeki gelişmelere ilişkin siyasal seçenek ve tavsiyeler sunmaktadır.

Yazar Hakkında

2001 yılında Azerbaycan'da Bakü Devlet Üniversitesi Uluslararası İlişkiler ve Uluslararası Hukuk bölümünde lisans eğitimini tamamladı. 2007-2009 yıllarında Otto von Guericke Üniversitesi'nde (Magdeburg/Almanya) Savaş ve Barış Araştırmaları bölümünde yüksek lisans eğitimini almıştır. Doktorasını "Post-Sovyet Güney Kafkasya ve Orta Asya'da ABD ve Rusya'nın çatışan Neo-Emperyalist Dış Politikaları" konusu üzerine Westfalya Wilhelm Üniversitesi'nde (Münster, Almanya) yapmıştır. Rusya ve ABD'nin post-Sovyet ülkelere yönelik dış politikaları; Güney Kafkasya ve Orta Asya'da etnik çatışmalar; emperyalizm ve neo-emperyalizm; etnik milliyetçilik teorileri; AB'nin post-Sovyet ülkelerinde insan hakları ve demokrasi politikası alanlarında uzmanlaşmıştır. İsmayılov, BİLGESAM'da Rusya, Kafkasya ve Orta Asya uzmanı olarak çalışmalarına devam etmektedir.